

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Miluše Doškové a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobce: **J. M.**, zastoupeného Mgr. Pavlem Jakimem, advokátem se sídlem Velké nám. 180/2, Písek, proti žalovanému: **Finanční ředitelství v Českých Budějovicích** se sídlem Mánesova 3a, České Budějovice, ve věci kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 10. 2006, č. j. 10 Ca 120/2006 - 48,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 18. 10. 2006, č. j. 10 Ca 120/2006 - 48, **se z r u š u j e** a věc **se mu v r a c í** k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku krajského soudu, kterým byla zamítnuta jeho žaloba podaná proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Českých Budějovicích („žalovaný“) ze dne 27. 9. 2004, č. j. 4721/150/2004.

Stěžovatel v kasační stížnosti výslovně uplatnil důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), podle něhož lze podat kasační stížnost z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

Stěžovatel nejprve tvrdí, že napadený rozsudek obsahuje pouze obecné poučení, bez výslovného odkazu na s. ř. s. Dále namítá, že nevyslovil souhlas s rozhodnutím bez jednání (§ 51 s. ř. s.).

K věci samé stěžovatel rozvíjí modelové konstrukce, polemizující s právním názorem obsaženým v rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 202/2004 (in: www.nssoud.cz), v nichž hypoteticky předpokládá, že by mohl být daňový subjekt

zastoupen na základě generální plné moci, která by byla následně odvolána a byla by udělena generální plná moc nová. Na tomto příkladu dovozuje nemožnost účinného doručování bývalému zmocněnci a tvrdí, že dodatečné platební výměry mu dosud nebyly řádně doručeny.

Z uvedených důvodů navrhl stěžovatel zrušení napadeného rozsudku krajského soudu.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že správce daně vybral předmětný správní poplatek zcela v souladu se zákonem, a proto nebyl dán důvod k jeho vrácení. Podanou kasační stížnost považuje žalovaný za nepřipustnou ve smyslu ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s.

Z obsahu soudního a správního spisu především plyne, že Finanční úřad v Písku rozhodnutím ze dne 22. 3. 2004, č. j. 29569/04/097910, zamítl žádost stěžovatele o vrácení správního poplatku ve výši 60 Kč, vybraného při předání ověřených fotokopií dodatečných platebních výměrů ze dne 10. 10. 2000, č. j. 66989/00/097910, a č. j. 66974/00/097910, na daň z příjmů fyzických osob. Důvodem zpoplatnění těchto fotokopií byla skutečnost, že stěžovatel označené dodatečné platební výměry již obdržel dne 23. 10. 2000.

Finanční ředitelství v Českých Budějovicích shora označeným rozhodnutím ze dne 27. 9. 2004 zamítlo odvolání proti citovanému rozhodnutí finančního úřadu.

Krajský soud v Českých Budějovicích následně usnesením ze dne 30. 3. 2005, č. j. 10 Ca 251/2004 - 12, odmítl žalobu podanou proti tomuto rozhodnutí žalovaného, když dospěl k závěru, že napadené správní rozhodnutí je rozhodnutí, jímž se upravuje vedení řízení a vztahuje se na ně proto kompetenční výluka uvedená v ustanovení § 70 písm. c) s. ř. s., takže žaloba není přípustná. Vady způsobené nesprávnou aplikací ustanovení § 23 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků tak lze napravit pouze po vyčerpání řádných opravných prostředků v daňovém řízení žalobou směřující proti meritornímu rozhodnutí správce daně o daňové povinnosti stěžovatele.

Toto usnesení zrušil Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 30. 5. 2006, č. j. 2 Afs 110/2005 - 40, když konstatoval, že zamítavé rozhodnutí o nevrácení zaplaceného správního poplatku podléhá přezkumu ve správním soudnictví.

Krajský soud v Českých Budějovicích rozsudkem napadeným nyní projednávanou kasační stížností následně zamítl žalobu stěžovatele, a to v podstatě s odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 2 Afs 202/2004, v němž se tento soud vyslovil k aplikaci ustanovení § 23 odst. 5 zákona č. 337/1992 Sb. na stejnou věc. Zejména uvedl, že „*postup finančních orgánů tak v daném případě plně sledoval smysl zákona a ochranu žalobcových procesních práv, výklad žalobcův jim naopak protirečí, a proto mu nelze přisvědčit, aniž by se výklad zákona č. 337/1992 Sb. nevymknul svému smyslu. Zamítnutí žalobcova odvolání pro opožděnost totiž v posuzovaném případě nebylo důsledkem tvrzené nesprávnosti a nezákonnosti postupu správce daně při doručování, ale odrazem zásady, že právo náleží bdělým, nikoli těm, jejichž nevhodné procesní taktizování jde viditelně na úkor této bdělosti. Tato zásada nebyla uplatněna finančními orgány formalistickým způsobem, takovým je spíše žalobcův výklad předmětných ustanovení. V konkrétním případě vede takový formalistický výklad a žalobcův procesní postup k důsledkům protirečícím smyslu daňového práva.*“ Ve stejném rozsudku zdejší soud uvedl, že „*nemohl přehlédnout ani skutečnost, že podání odvolání žalobcem po více než třech letech po doručení daňových výměrů vykazuje znaky účelovosti až obstrukce. K tomu je nutno uvést, že právní řád (samozřejmě včetně procesních*

předpisů) je do značné míře založen na předpokladu racionálního uvažování a jednání účastníků právních vztahů. Z povahy věci je proto zřejmé, že racionálním postupem žalobce by bylo poté, co prokazatelně dodatečné platební výměry převzal a v nichž byl řádně poučen o možnosti podat opravný prostředek, buď tyto opravné prostředky podat či nikoliv, a to zřejmě po dohodě se svým daňovým poradcem. Pokud by měl tento pochyby ohledně doručování, bylo namístě vstoupit do kontaktu se správcem daně. Protože se však nic z toho nestalo, naplňuje další postup žalobce všechny znaky účelového jednání. Není pak posláním soudní moci, jejímž cílem je ochrana základních práv a svobod (čl. 4 Ústavy ČR), ochrana takovýchto praktik.“

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou splnění procesních podmínek řízení. V tomto směru konstatuje, že kasační stížnost byla podána včas a jakkoliv v ní stěžovatel vyjadřuje nespokojenost s obecně pojatým poučením obsaženým v napadeném rozsudku krajského soudu, má zdejší soud za to, že toto poučení je úplné, neboť obsahuje všechny nutné informace pro podání kasační stížnosti, plynoucí ze zákona: lhůtu k podání kasační stížnosti, místo jejího podání a povinnost zastoupení advokátem. O tom, že toto poučení bylo dostačující, ostatně svědčí i samotná skutečnost, že na jejím základě stěžovatel podal věcně projednatelnou kasační stížnost.

Žalovaný se ve svém vyjádření ke kasační stížnosti nicméně domnívá, že kasační stížnost je nepřípustná z důvodu zakotveného v ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. Podle tohoto ustanovení není kasační stížnost přípustná proti rozhodnutí, jímž soud znovu rozhodl poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem. Tato výluka je důsledkem vázanosti právním názorem vyplývajícím z ust. § 110 odst. 3 s. ř. s. Účelem institutu nepřípustnosti kasační stížnosti proti novému rozhodnutí vydanému na základě závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu je zjevně zamezení opakování kasační stížnosti ze stejných důvodů, které by logicky nemohlo přinést jiný výsledek a vedlo by jen k protahování celého přezkumného řízení. V daném případě je nicméně situace jiná: citovaným usnesením ze dne 30. 3. 2005 totiž krajský soud odmítl podanou žalobu z procesního důvodu a zrušením tohoto usnesení Nejvyšší správní soud proto pouze otevřel procesní prostor k meritornímu projednání a rozhodnutí dané věci. To také následně krajský soud učinil, když vydal rozsudek napadený nyní projednávanou kasační stížností. Jestliže tedy ratio decidendi rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 5. 2006 spočívalo v tom, že zavázal krajský soud k meritornímu projednání žaloby, nelze následný rozsudek krajského soudu vyloučit z přezkumu v rámci řízení o kasační stížnosti. Pokud by tak totiž Nejvyšší správní soud učinil, znemožnil by zcela meritorní přezkum rozsudku krajského soudu, což samozřejmě není s ohledem na ústavně zaručené záruky práva na spravedlivý proces myslitelné.

Proto činí Nejvyšší správní soud závěr, že kasační stížnost není nepřípustná ve shora popsáném smyslu.

Poté, co Nejvyšší správní soud konstatoval splnění procesních podmínek řízení, přistoupil k posouzení důvodnosti kasační stížnosti a přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Českých Budějovicích v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

Stěžovatel podává kasační stížnost výslovně z důvodů zakotvených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., podle něhož lze podat kasační stížnost z důvodu nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. První

stížnostní námitka se však týká tvrzeného porušení ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s., podle něhož soud může rozhodnout o věci samé bez jednání, jestliže to účastníci shodně navrhlí nebo s tím souhlasí. Má se za to, že souhlas je udělen také tehdy, nevyjádří-li účastník do dvou týdnů od doručení výzvy předsedy senátu svůj nesouhlas s takovým projednáním věci; o tom musí být ve výzvě poučen. K aplikaci citovaného zákonného ustanovení Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 2. 2005, sp. zn. 2 Afs 5/2005 (publ. pod č. 558/2005 Sb. NSS), uvedl: *„Odepřít právo osobní účasti na jednání soudu proto lze jen výjimečně; jedním z takových důvodů by mohlo být, pokud účastník řízení či jeho zástupce svým chováním svoji neúčast způsobí a zavíní, a to z důvodů, které nelze omluvit. V těchto intencích je nutno vykládat ustanovení § 50 s. ř. s. – jednání musí být podle tohoto ustanovení odročeno vždy, když existuje důležitý důvod, přičemž za důležitý důvod bude nutno považovat neúčast účastníka nebo jeho zástupce na jednání z omluvitelných důvodů. Soud zde nemá možnost volby a za splnění předpokladu existence důležitého důvodu odročit jednání vždy musí; právě takto a nikoli výlučně za použití gramatického výkladu nutno vykládat slovo „může“, obsažené v tomto ustanovení. ... Zásada bezprostřednosti soudního jednání není v čl. 38 odst. 2 větě první Listiny základních práv a svobod zakotvena samoučelně – jejím smyslem a účelem je zajistit, aby soud přinejmenším v jedné soudní instanci s účastníkem vešel či mohl vejít (požaduje-li to účastník) v osobní kontakt a aby účastník mohl soudu bezprostředně a přímo sdělit svoji verzi toho, co je předmětem rozhodování, a poukázat na skutečnosti svědčící ve prospěch této verze, a to i v případě, že soud na základě dosud získaných informací z vyjádření účastníků a ze správního spisu má (a třeba i, jak se nakonec ukáže, oprávněně) za to, že účastník soudu žádnou relevantní informaci neposkytne. Uvedená zásada je samozřejmě akceptována v civilním i trestním soudnictví a není důvodu ji v soudnictví správním vytěšňovat. Ostatně mimo jiné právě kvůli důsledné realizaci této zásady byla v roce 2002 přijata nová úprava správního soudnictví a předtím Ústavní soud svými rozhodnutími zasahoval do předchozí právní úpravy, která v původní podobě v některých případech jednání ve věcech správního soudnictví vylučovala pouze na základě posouzení soudem, nikoli za podmínky souhlasu účastníků (viz zejm. nálezy Ústavního soudu ze dne 24. 9. 1996, sp. zn. Pl. ÚS 18/96, zveřejněný pod č. 269/1996 Sb. a rovněž pod č. 85 ve svazku 6. Sbírký nálezů a usnesení Ústavního soudu).“*

Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že stěžovateli skutečně nebyla poté, co bylo zrušeno citované usnesení ze dne 30. 3. 2005, krajským soudem vůbec zaslána výzva k vyjádření ve smyslu shora uvedeného ustanovení § 51 s. ř. s.; k této otázce se tak vyjádřil pouze žalovaný, který vyslovil souhlas s projednáním věci bez nařízení jednání (čl. 1. 7). Je tak zřejmé, že se krajský soud dopustil tzv. jiné vady řízení, která představuje kasační důvod zakotvený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K tomu z ustálené judikatury zdejšího soudu plyne, že takováto vada řízení zapříčiňuje nutnost napadené rozhodnutí krajského soudu zrušit. Jak totiž Nejvyšší správní soud uvedl např. v rozsudku ze dne 11. 11. 2004, sp. zn. 6 Azs 28/2003 (in: č. 482/2005 Sb. NSS), *„účastníku nelze upřít právo na veřejné projednání jeho věci v jeho přítomnosti včetně možnosti vyjádřit se k věci (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod). Rozhodl-li soud o věci bez nařízení jednání, aniž žalobci řádně doručil výzvu k vyslovení souhlasu s takovým postupem (§ 51 s. ř. s.), došlo v řízení k vadě, jež mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a je proto důvodem pro jeho zrušení [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]“*

Za těchto okolností je proto nutno napadený rozsudek krajského soudu zrušit, a to bez ohledu na důvodnost dalších uplatněných stížnostních námitek. K tomu proto jen jako obiter dictum zdejší soud konstatuje, že – jak ostatně dostatečně plyne již z narativní části tohoto rozsudku -, napadený rozsudek krajského soudu v podstatě jen převzal právní názor obsažený

v obou citovaných rozsudcích Nejvyššího správního soudu: rozsudkem sp. zn. 2 Afs 110/2005 byl krajský soud zavázán k meritornímu projednání stěžovatelovy žaloby, což krajský soud bezesbytku splnil; a v dřívějším rozsudku sp. zn. 2 Afs 202/2004 se zdejší soud jednoznačně vyjádřil ke konkrétním okolnostem tohoto případu, tzn. k otázce doručování předmětných rozhodnutí finančních orgánů, což je rozhodující otázka pro posouzení oprávněnosti žádosti stěžovatele o vrácení předmětného správního poplatku. Ve skutečnosti totiž i v tomto případě nejde o nic jiného než o vyslovení se k tomu, zda citované dodatečné platební výměry byly či nebyly stěžovateli řádně doručeny. Rovněž tento názor Nejvyššího správního soudu, byť vyslovený v samostatném řízení, krajský soud bezvýhradně převzal. Nelze ostatně přehlédnout, že na druhý v pořadí uvedený názor Nejvyšší správní soud výslovně odkázal v rozsudku sp. zn. 2 Afs 110/2005, byť jen jako na obiter dictum. Za této situace je zjevné, že obsah kasační stížnosti není ničím více než polemikou s dříve vysloveným právním názorem Nejvyššího správního soudu, a to navíc postavenou na vědomé fabulaci a na hypotetickém nastavení podmínek, k nimž v projednávané věci vůbec nedošlo.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná a proto napadený rozsudek krajského soudu pro naplnění důvodu obsaženého v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). V dalším řízení je krajský soud vázán shora uvedeným právním názorem Nejvyššího správního soudu ohledně zaslání výzvy podle ustanovení § 51 odst. 1 s. ř. s.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Českých Budějovicích v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. července 2007

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu